

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ УЧИТЕЛЯ ЯК УМОВА РОЗВИТКУ АКМЕОЛОГІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА ГІМНАЗІЇ

Олександр КЛОКУН,

директор Пісківської гуманітарної гімназії Бородянської райдержадміністрації Київської області, вчитель фізики та астрономії, вчитель-методист

У статті автор обґрунтовує ефективні шляхи реалізації навчально-виховного процесу в умовах розвитку акмеологічного середовища гімназії. Ідеться про місію гімназії, форми і методи навчання, що спрямовані на формування і всебічний розвиток та самореалізацію творчої особистості.

Ключові слова: гімназія, учитель, учень, акмеологічне середовище, модель випускника гімназії.

PEDAGOGICAL CRAFTSMANSHIP OF TEACHERS AS A FACTOR IN THE DEVELOPMENT ACMEOLOGICAL ENVIRONMENT OF GYMNAZIUM. Oleksandr KLOKUN, Director of Piskivska Humanitarian Gymnasium of Borodyanka District Administration of Kyiv region, teacher of physics and astronomy, Teacher-Methodologist.

The author proves effective ways of realization of the educational process in the conditions of development of acmeological environment of gymnasium. This is about the mission of school, the forms and training methods aimed at forming and comprehensive development and self-realization of creative personality

Keywords: high school, teacher, student, acmeological environment, the model of the graduate school.

Постановка проблеми. У Національній доктрині розвитку освіти України в XXI столітті зазначається, що головною метою освіти є створення умов для особистісного розвитку та творчої самореалізації особистості, яка здатна навчатись упродовж життя. Ми добре знаємо, що від гармонійного розвитку дітей і молоді залежить наше спільне майбутнє. Для цього в нашій гімназії мають бути створені умови для розвитку й самореалізації кожного учня, щоб дати йому досвід життя в громаді. Нинішня доба вимагає вчителя нової формації як майстра, як професіонала-новатора, як фахівця-винахідника й експериментатора, як гуманіста та ерудита. Наше завдання – створити модель системи акмеологічного розвитку гімназії як сучасного закладу, в якому ефективно діятиме освітня соціалізація наших учнів, адже, згідно із Законом України, ми зобов'язані постійно підвищувати професійний рівень, педагогічну майстерність і загальну культуру.

Мета статті – характеризувати місію гімназії в умовах розвитку акмеологічного середовища, що полягає у створенні умов для всебічного роз-

витку й творчої самореалізації особистості, у формуванні в учнів здатностей ефективно працювати й навчатися протягом життя, розбудовувати суверену, незалежну, демократичну і правову державу.

Виклад основного матеріалу. Пісківська гуманітарна гімназія в Київській області є першим закладом нового типу в сільській місцевості. Вона була відкрита 2001 року на базі культурно-спортивного комплексу 22-ДОК з нагоди 10-річчя Незалежності України. Працюючи над удосконаленням сьогоденної моделі педагогічного працівника, ми вчимося бути готовими до апробування й упровадження нових освітянських ідей, бути в постійному творчому пошуку. Ці якості не видаються додатком до диплома про педагогічну освіту, а формуються в щоденній учительській практиці. Як директор завжди ставлю собі запитання, яким є наш заклад? Яким йому бути завтра, щоб досягнення спрямовувалися на розвиток своєї гімназії і реалізацію концепції управління цим розвитком. Отже, якою є наша самоосвіта, самовдосконалення, професійне зростання у контексті акмеологічного розвитку особистості вчителя та учнів?

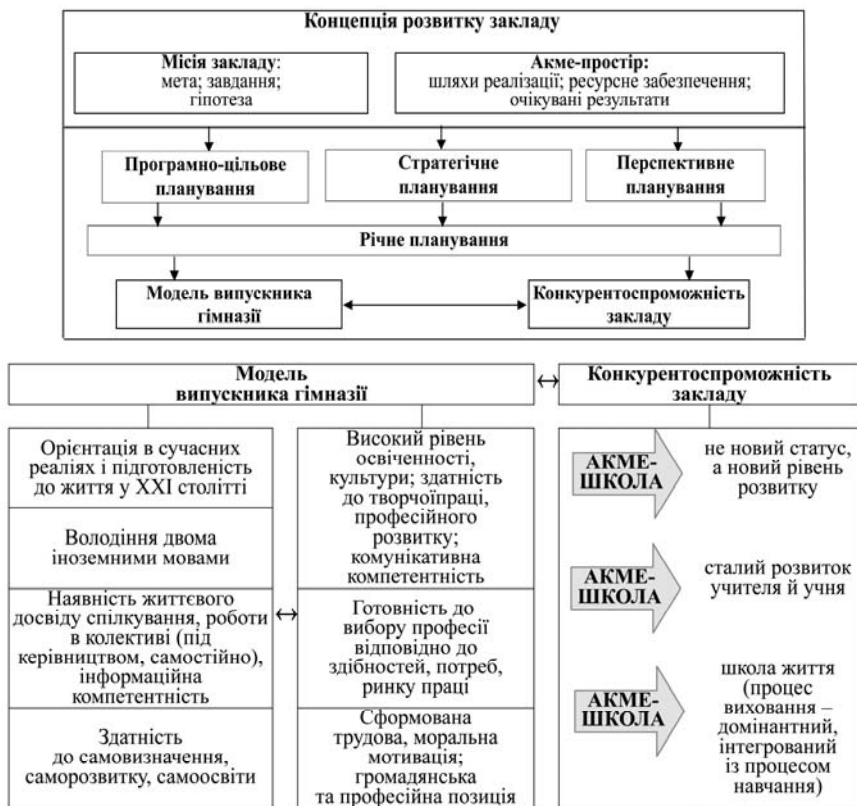
Наш заклад – це особливий світ, де панують порозуміння, атмосфера, у якій формуються вміння мислити, висловлювати свої думки, любити Батьківщину, бути патріотом. Наше кредо – «Наукою перемагаєм» – через знання, через науку змінювати світ, у якому ми живемо й працюємо, навчаючи та виховуючи підрастаюче покоління. У нашому закладі поєднано навчально-виховну роботу з науково-методичною, науково-дослідною, використання поряд з традиційними методами та формами навчання й виховання інноваційних педагогічних технологій. Завдання адміністрації, учителів, батьків та учнів – задіювати всі механізми задля стимулювання мотивації до високих досягнень.

Ми не шукаємо талановитих та здібних дітей. Ми їх розкриваємо. Саме на це і спрямована навчально-виховна робота. Дати можливість дитині стати успішною, досягти свого АКМЕ. Саме тому ми обрали в 2015 році науково-методичною проблемою нашого закладу «Реалізацію акмеологічного потенціалу вчителя гімназії в умовах профільного навчання». Тож уся навчально-виховна діяльність закладу спрямовується на розвиток здібностей і талантів, формування всебічно розвинутої особистості, яка особисто і творчо розв'язує нестандартні ситуації, досягає певного успіху. Оскільки головним результатом роботи вчителя є наявність позитивних якісних змін як у навчанні та вихованні молоді, так і його особистісному розвитку, то ми послуговуємося здобутками педагогічної акмеології, якою виокремлено певні рівні та етапи професійної діяльності і зрілості особистості педагога. Зокрема: має бути належний рівень оволодіння професією, первинне засвоєння вчителем норм, менталітетів, необхідних прийомів технологій; педагогічна майстерність має удосконалюватися за використання у своїй діяльності кращих зразків передового педагогічного досвіду, за володіння прийомами індивідуального підходу до учнів, за ефективної реалізації особистісно-орієнтованого навчання; рівень самоактуалізації педагога в про-

фесії має забезпечувати усвідомлення можливостей педагогічної професії для розвитку своєї особистості, саморозвиток себе за допомогою професії; рівень педагогічної творчості має забезпечувати постійний особистісний творчий внесок і авторські пропозиції, що стосуються як окремих завдань, прийомів, засобів, форм і методів організації процесу навчання, так і створення нових педагогічних моделей (і систем) навчання й виховання.

Нині ми поставили за мету чітко визначити: на якому рівні професійної компетентності знаходиться конкретний педагог і наскільки він здатен до зростання. Чи здатний він до самоосвітньої діяльності? А якої саме методичної допомоги він потребує?... У цьому ми вбачаємо одне із завдань стратегічного управління гімназією, її якісним розвитком. Я розумію управління як шлях до успіху, до самореалізації вчителів та учнів. Тож наш заклад іде в ногу з часом, докладає багато зусиль, щоб випускники були успішними.

Система управління навчальним закладом на засадах акмеології



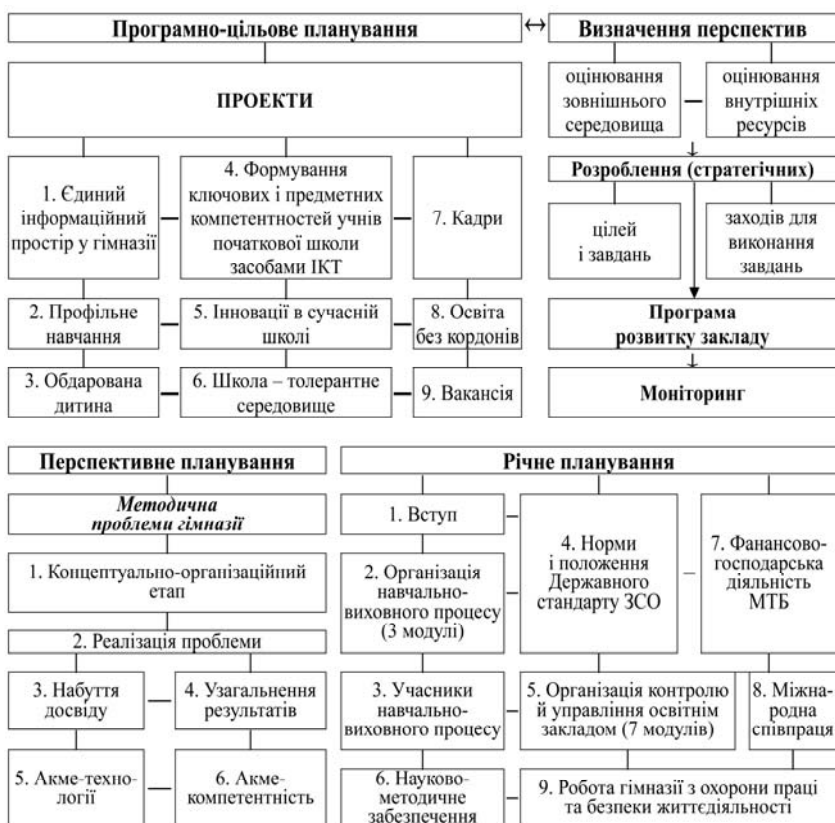
Ми свій творчий потенціал повсякденно спрямовуємо на створення колективу професійних учителів, які зможуть вести учнів до успіху. За останній рік значно зміцніла матеріально-технічна база, що є необхідною умо-

вою розвитку і створення умов для якісного навчання й виховання. Через співпрацю з батьками, меценатом з Канади за рік в модернізацію навчально-виховного процесу вкладено понад мільйон гривень. Тож за умови якісно організованої методичної та навчально-виховної роботи ми зможемо мати нового учителя, який поповнюватиме й удосконалюватиме зміст навчально-виховного процесу. Однак, одним із найефективніших шляхів підвищення професійної компетентності педагога є самоосвітня діяльність, свідома діяльність з удосконалення своєї особистості як фахівця. Саме тому ми значну увагу приділяємо питанням адаптування своїх індивідуальних якостей до вимог освітньої діяльності за постійного підвищення професійної компетентності та неперервного вдосконалення якостей своєї особистості. А оскільки навчити самого себе значно складніше, ніж когось, то передбачено методичний супровід, розроблений на п'ять років. Кожен із нас має проаналізувати і дати педагогічну оцінку готовності до саморозвитку, самоосвіти на теперішній день. А це: усвідомлення особистої значущості, почуття обов'язку та відповідальності, допитливість, прагнення отримати високу оцінку свого саморозвитку, потреба у психолого-педагогічних знаннях, у самопізнанні тощо.

Саме цьому сприяє акмеологічна школа, яка створює акмеологічний освітній простір. Нам конче необхідно розвивати акмеологічні компетентності всіх учителів та учнів, задіювати всі механізми для стимулювання мотивації до високих досягнень.

| ПОРФОЛІО ВЧИТЕЛЯ | | | | |
|-------------------------------------|------------------------------|---|--------------------------------|---|
| Науково-видавнича діяльність | Творча самореалізація | Самоосвітня діяльність | Методична діяльність | Планування діяльності |
| | Конкурс «Учитель року» | Курси | Педрода | План роботи школи на рік |
| | Конкурс «Учитель-новатор» | Робота МО, РМО | Методична рада | Планування діяльності МО |
| | | Методичні дні | Психолого-педагогічний семінар | Перспективне планування проблемної теми |
| | | Відкриті уроки | Теоретичний семінар | |
| | | Інтегровані уроки | Семінар-практикум | |
| | | Уроки з використанням ІКТ | Проблемний семінар | |
| | | Уроки з використанням інноваційних технологій | | |
| | | Педагогічні читання | | |
| | | Конференції | | |
| | | Робота над проблемою | | |

Причини нам добре відомі: переважно «фанатам» своєї справи вдається реалізуватися, таким особистостям не потрібна стороння допомога, в них вже закладено внутрішньоособистісний потенціал розвитку; знижується мотивація учнів і частини батьків до високоякісної освіти на фоні соціальної девальвації знань і знищення престижу освіти, а саме вона б могла забезпечити оптимальну якість життя; бракує технологій розвитку життєвої творчості кожного учня з обов'язковим урахуванням здібностей, задатків (у цьому попереду освіта Японії, де інтелект обчислюють ще з дитячого садочка, розвивають його, створюють усі умови в різних напрямках); недостатньо розроблені акме-технології, які були б зорієнтовані на розвиток не лише творчого мислення, але й практичної реалізації.



Діяльність колективу гімназії далі бачу в створенні нестандартних ситуацій у навчально-виховному процесі, в розвитку творчого мислення вчителя та учнів. Як директор постійно займаюся самоосвітою, вивчаю досвід колег-новаторів. Наші напрацювання спрямовуються на формування компетентного випускника гімназії, який обов'язково досягне життєвого успі-

ху. Тож задля залучення учнів до осмисленого й творчого здобуття знань за мету ставлю змінити всю технологію навчання. Метою навчання мають стати не накопичення знань та вмінь, а постійне збагачення досвідом творчості і формування механізму самореалізації особистості кожного учня. А це вимагає іншого підходу до предметного навчання, до виокремлення і моделювання таких видів діяльності, які допомагають виробити в учня активне ставлення до дозвілля. Щоб досягти бажаного результату, слід докласти максимум зусиль, наполегливо працювати, постійно розвиватися. Успіх приходить лише до того, хто його прагне, хто вміє максимально використати все найкраще, що має.

Висновки. Найбільш активна людина розкривається, як правило, у професійній діяльності. Саме тому на озброєння беремо предмет сучасної акмеології – процес досягнення вершин майстерності у професії, творчу реалізація фахівця, досягнення професіоналізму. Тільки професіонали можуть змінювати себе і навколишній світ, змінювати дітей, допомагати їм у цьому. Сьогодні, як ніколи, перед школою стоїть завдання сформуванню людини активну, творчу, яка володіє комплексом навичок, уміє контролювати свої дії, швидко пристосовується до навколишнього світу, може самостійно мислити, поглиблювати і розширювати свої знання, планувати свій розвиток. Успішно розв'язати це завдання можливо на основі демократизації та гуманізації навчально-виховного процесу. Ефективне керування сучасною школою на демократичних засадах бачу в необхідності: глибокого всебічного знання етапів справ на кожній ділянці; розвивати вміння виявляти причини, що приводять до незадовільного виконання функцій, аналізувати й усувати їх. Та найважливіше – створити сприятливі психологічні умови, атмосферу взаємоповаги, доброзичливості у поєднанні з високою вимогливістю.

Використана література

1. Акмеологічна модель ліцею [Електронний ресурс] // Український гуманітарний ліцей КНУ імені Тараса Шевченка м. Києва. – К., 2002. – Режим доступу: http://www.uhl.edu.kiev.ua/ukx/technologies/akme_2.html
2. Акмеологія шкільної освіти [Текст] : наук.-метод. посіб. / [за заг. ред. Г. С. Сазоненко]. – К. : Основи, 2010. – 559,[1] с.
3. Анисимов, О. С. Акмеология та методология: проблемы психотехники та мислетехники [Текст] / О. С. Анисимов. – М. : Наука, 1998. .
4. Васьківська, Г. О. Формування системи знань про людину у старшокласників: теорія і практика : монографія [Текст] / Г. О. Васьківська. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. – 512 с.
5. Деркач, А. А. Акмеологія [Текст] / А. А. Деркач. – К., 2002. – 650 с.
6. Дубасенюк, О. А. Передумови розвитку акмеологічного середовища для підготовки педагога-професіонала: досвід і перспективи розвитку [Текст] / О. А. Дубасенюк // Акмеологія – наука / [за заг. ред. В. О. Огнев'юка]. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2011. – С. 23–27.
7. Єрмаков, І. Г. Компетентнісний потенціал проектної діяльності [Текст] / І. Г. Єрмаков. – Школа. – 2006. – №5. – С. 5–11.
8. Косянчук, С. В. Формування ціннісно-сміслових орієнтацій старшокласників в умовах особистісно-орієнтованого навчання [Текст] / С. В. Косянчук // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: зб. наук. праць / Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. – Рівне : РДГУ, 2014. – Вип. 8(51). – 181 с. – С. 132–136.

9. *Ніколаєвська, Р. М.* Інтеграція теорії та практики в акмеології шкільної освіти [Електронний ресурс] / Р. М. Ніколаєвська // Електронний зб. наук. праць ЗОІППО. 2013. – №2 (12). – Режим доступу : http://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp12/nikolaevskaja.pdf
10. Перспективні освітні технології [Текст] : науково-метод. посібник / А. М. Алексюк [та ін.] ; заг. ред. Г. С. Сазоненко. - К. : Гопак, 2000. – 560 с.
11. *Плахотнік, О. В.* Акмеологія як нова якість освіти [Текст] / О. В. Плахотнік // Збірник наукових праць Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – К., 2013. – Вип. 42. – С. 187–192.
12. *Сазоненко, Г. С.* Педагогіка успіху (досвід становлення акмеологічної системи ліцею) : наук.-метод. посіб. [Текст] / Г. С. Сазоненко. – К. : Гнозис, 2004. – 682 с.
13. *Сазоненко, Г. С.* Освіта Майбутнього : наук.-метод. посіб. [Текст] / Г. С. Сазоненко. – К. : Основа, 2008. – 368 с.